

SİPHNOSLULAR HAZİNE DAİRESİ

Kıta Yunanistan kent devletleri Delphi'deki kutsal alana Dor düzeninde sade binalar adanmışlardır. Ancak, Siphnoslular Hazine Binası, stil ve işçiliği ile İon düzeninin bütün inceliğini ve zerafetini yansıtan bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle Hellen Sanatının değil, Batı Anadolu'nun özelliklerini göstermektedir. Günümüze kadar ulaşan mimari parçalar ile yapıyı en ince noktasına kadar tamamlamak mümkündür. Daha da önemlisi tarihi tam olarak bilinen birkaç anıttan birisidir. Herodot'un rivayetine göre, yapı, Pythia tarafından Siphnoslular'a açıklanan bir kehanetten sonra inşa edilmiştir. Tyran Polykrates'e karşı İ.Ö. 524 yılındaki başarısız isyandan sonra Sisam Adası'ndan kaçanlar Siphnos'u yağmalamışlardır. Hazine yapısı olasılıkla bu yağmadan önce inşa edilmiştir. Bu nedenle yapım tarihi olarak 530-25 arasında bir tarih önerilmektedir. Bu yapının aynı zamanda Olgun Arkaik dönemi bitirip, Geç Arkaik dönemi başlattığı kabul edilmektedir.

Hazine dairesi baştan aşağı birinci sınıf heykel ve mimari bezemeler ile süslenmiştir. Pervaz, palmet, lotus çiçekleri, rozet gibi detaylarda muhteşem dekoratif desenler, aslan başlı saçak olukları, figürlü frizi, kabartmalı alınlıkları ile zengin İon düzeninin bütün güzelliğini yansıtmaktadır. Ön cephede heykel dekorasyonu doruk noktasına ulaşmıştır. Epistili destekleyen iki sütun yerine kore heykeli kullanılmıştır. Diğer bir ifade ile Erechtheion'un inşasından yıllar önce bir yapıda karyatid kullanılmıştır.

Yapının süslemelerinde Hellen ve Batı Anadolu özelliklerini ayırt etmek mümkündür. Bu nedenle yapının inşasında iki farklı ekolden heykeltıraşların çalıştığı düşünülmektedir: kuzey ve doğu yanlarda Khios ve Attikalı ustalar çalışırken, batı ve güney bölümlerde Anadolulu, özellikle de İonialı heykeltıraşlar çalışmış olmalıdır. Savaş ve kavga sahnelerinde sınırsız bir çeşitlilik söz konusudur. Mermere aktarılan dramda monotonluktan kaçınılarak hiç bir sahne tekrar edilmemiş, böylece zengin bir anlatım ortaya çıkmıştır. Friz plakaları canlı renklerle boyanmış ve silahlar gibi bazı detaylarda canlı etki vermek için gerçek metal objeler kullanılmıştır. Böylece görkemli bir

görüntü ortaya çıkmıştır. Karışıklığa meydan vermemek için zaman zaman bazı figürlerin isimleri arka zemine yazılmıştır.

Hazine dairesi bir prostyle tapınak görünümündedir. Ön girişte plasterlerin arasındaki arşitrav, sütunlar yerine iki kore heykeli tarafından taşınmıştır. Doğu alınlıkta Herakles'in, Apollon'un Delphi'deki üç ayağını çalmaya çalışması konu edilmiştir. Bu yapı aynı zamanda alınlığın her iki dar bölümüne de figür yerleştirilen ilk yapı olmuştur. Yunan mitolojisinden konuların anlatıldığı kabartmalı frizler yapının dört bir yanını çevirmektedir. Güney tarafta, doğuya doğru tanrıların Hellenler'i Troya'ya saldırırken izlemeleri konu edilmiştir. Batı frizde Aphrodite, Hera ve Athena arasındaki güzellik yarışmasında Paris'in kararına yer verilmiştir. Betimde arabalı üç grup yer almaktadır. Kuzeyde ise Gigantomakhy anlatılmıştır.

Karyatid olarak kullanılan koreler khiton üzerine himation giymişlerdir. Alın üzerine doğru dökülen dalgalı saçlar üzerinde bulunan delikler, yine metal apliklere işaret etmektedir. Yüzün yuvarlak yapısı, badem biçimli gözler ve dalgalı saç yapısı Batı Anadolu'ya işaret etmektedir. Başın üzerinde yer alan kalathos üzerinde silen ve menadlarla birlikte Dionysos'un konu edildiği bir sahne yer almaktadır. Kalathosun tabanının çevresinde Lesbos kymationlu bir süsleme bulunmaktadır. Karyatidlerdeki işçilik, frizin doğu ve kuzey bölümlerinin aynı ustalar tarafından çalışıldığını göstermektedir.

Hazine dairesinin batı frizinde Thetis ve Peleus'un düğünü işlenmiştir. Eris düğüne davet edilmediği için öç almak ister ve düğüne üzerinde "en güzele" yazan altın bir elmayı misafilerin arasında havaya atar. Bunun üzerine Aphrodite, Athena ve Hera elmayı kapmak üzere hamle yapar. Mücedale kavgaya dönüşünce Zeus devreye girer ve elmanın kime verileceği konusunda karar vermek üzere her üç tanrıçayı Troya prensi Paris'in yanına gönderir. Paris'in bu güzellik yarışmasında üç güzel arasındaki seçimini anlatan konuya ait bir kaç figür frizin batı tarafında korunmuştur. Paris tercihini Aphrodite'den yana kullanır. Bu seçimi üzerine dünyanın en güzel hanımı kral Menelaos'un karısı Spartalı Helena'yı kazanır. Helena'nın kaçırılması, aynı zamanda Troya savaşının nedeni olmuştur. Güzel adaylarından ilki olan

Athena zgn bir Őekilde bir chariot (savaş arabası) zerinde görülmektedir.
Hermes sahnenin solunu sınırlar Őekilde durmaktadır.